

Sygn. akt III Ca 1206/16

POSTANOWIENIE

Dnia 3 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek

Sędziowie: SO Krystyna Wiśniewska-Drobný

SO Marcin Rak (spr.)

Protokolant Beata Michalak

po rozpoznaniu w dniu 3 sierpnia 2017 r. w Gliwicach

na rozprawie sprawy

z wniosku M. S. (S.)

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej we W.

o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym J. S.

na skutek apelacji M. S. i W. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt I Ns 436/09

postanawia:

oddalić obydwie apelacje.

SSO Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Krystyna Wiśniewska-Drobný

Sygn. akt ***III Ca 1206/16***

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 lipca 2009 roku Sąd Rejonowy stwierdził nabycie spadku po J. S. i zarządził sporządzenie spisu inwentarza.

Spis ten został sporządzony przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Rybniku J. Ż. w sprawie Km 3096/09. W protokole z dnia 6 października 2009 roku komornik wskazał, że zmarły nie był właścicielem żadnej nieruchomości. Mieszkanie które zajmował pod adresem ul. (...) w R. znajduje się „w zasobach (...)”. Komornik wskazał też, że „spadkobiercy dłużnika nic nie wiedzą o ewentualnych długach spadkowych”.

W dniu 22 grudnia 2015 roku wierzyciel dysponujący tytułem wykonawczym przeciwko spadkodawcy w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Krzyków z dnia 14 marca 2008 roku, sygn. akt VI Nc 1512/08 opatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 29 maja 2008 roku (którego odpis załączył do akt), wniósł o uzupełnienie spisu inwentarza w szczególności poprzez umieszczenie w spisie informacji o przysługującym zmarłemu spółdzielczym

lokatorskim prawie do lokalu wraz z wkładem mieszkaniowym i informacją o jego wartości. Zarzucił też, że komornik nie podjął starań o ustalenie długów spadku pozostając jedynie przy oświadczeniach spadkobierców.

Uwzględniając ten wniosek postanowieniem z 11 maja 2016 roku Sąd Rejonowy zarządził sporządzenie uzupełniającego spisu inwentarza majątku spadkowego po zmarłym J. S.. Jako podstawę rozstrzygnięcia powołał art. 638¹¹ k.c. wskazując, że dotychczas sporządzony spis inwentarza nie zawierał pełnych informacji o składzie majątku spadkowego co do wysokości wkładu mieszkaniowego.

Apelację od tego postanowienia wnieśli uczestnicy postępowania M. S. i W. S.. Zarzucili, że Sąd Rejonowy nie ustalił czy wniosek wierzyciela był zasadny, czy wierzyciel zachował termin do złożenia wniosku o uzupełnienie postanowienia oraz czy żądanie wierzyciela nie uległo przedawnieniu. Wywodzili, że wierzyciel jeszcze przed śmiercią spadkodawcy wiedział, iż spadkodawca posiadał prawo do lokalu.

Formułując te zarzuty domagali się zmiany zaskarżonego postanowienia i oddalenia wniosku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Rejonowy ferując zaskarżone postanowienie odwołał się do treści aktualnie obowiązujących przepisów k.p.c. regulujących kwestię uzupełniającego spisu inwentarza spadkowego, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 18 października 2015 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 20 marca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 539).

Taka subsumcja była nieprawidłowa zważywszy, że pierwotne postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza wydane zostało w dniu 15 lipca 2009 roku, a więc przed wejściem w życie cytowanej ustawy zmieniającej, której art. 7 stanowi, że do postępowań w przedmiocie zabezpieczenia spadku i sporządzenia spisu inwentarza, w tym postępowań mających na celu wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu spadku i sporządzeniu spisu inwentarza, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Miarodajnymi dla oceny zasadności wniosku były zatem przepisy art. 637 – 639 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną cytowaną ustawą, a także przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz. U. nr 92 poz. 411).

Konsekwencją powyższego było i to, że postanowienie Sądu Rejonowego podlegało zaskarżeniu apelacją (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2006 roku, III CZP 52/06, OSNC 2007/5/72), nie zaś – jak obecnie zażaleniem (por. art. 637§4 k.p.c. w brzmieniu nadanym cytowaną ustawą nowelizującą).

Z §28 ust 1 wskazanego rozporządzenia z 1 października 1991 roku wynikało, że do spisu inwentarza wciąga się majątek spadkodawcy z zaznaczeniem wartości każdego przedmiotu, jak również długi spadku. W spisie inwentarza wykazuje się też wartość czystego spadku, z uwzględnieniem wartości rzeczy i praw spornych. Dalej §29 stanowił, że komornik dokonujący spisu inwentarza ustala z urzędu, jakie przedmioty powinny być wciągnięte do spisu. Z kolei jego §32 stanowił, że w razie ujawnienia majątku lub długu nie wciągniętego do spisu inwentarza, może nastąpić uzupełnienie spisu inwentarza. W wypadkach, w których z mocy ustawy postanowienie o spisaniu inwentarza wydaje się z urzędu, postanowienie o uzupełnieniu spisu wydaje się również z urzędu. Z kolei art. 637§1 k.p.c. w brzmieniu mającym zastosowanie w sprawie stanowił, że sąd postanawia sporządzenie spisu inwentarza m. in. na wniosek wierzyciela mającego pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy.

Z powołanych przepisów wynikało zatem, że dla możliwości złożenia skutecznego wniosku o sporządzenie uzupełniającego spisu inwentarza nie miały znaczenia termin i ewentualna wcześniejsza wiedza o składniku majątku nieobjętym spisem, a jedynie to czy składnik ten został wciągnięty do spisu w trybie §29 rozporządzenia i opisany zgodnie z §28 ust 1 rozporządzenia. Istotne było także czy podmiot wnioskujący należał do kręgu osób, którym art. 637§1 k.p.c. dawał uprawnienie do zgłoszenia wniosku.

Odnosząc te założenia do okoliczności sprawy wskazać trzeba, że wnioskodawca przedłożył tytuł wykonawczy, który niewątpliwie był pisemnym dowodem należności przeciwko spadkodawcy. Skarżący nie wykazali aby tytuł ten został pozbawiony wykonalności z powodu przedawnienia, zatem w pełni dowodził istnienia wierzytelności. Nadto, w sporządzonym uprzednio spisie inwentarza zamieszczono jedynie ogólną relację, że lokal położony przy ul. (...) w R. ma charakter mieszkania spółdzielczego lokatorskiego i znajduje się w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej. Spis nie zawierał zatem wprost informacji czy prawo do tego lokalu przysługiwało spadkodawcy i jaka była wartość tego prawa lub praw z nim związanych. Dodać trzeba, że ze znajdującego się w aktach sprawy a złożonego przez wierzyciela pisma (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (k. 70 akt), wynikało przy tym, że zmarłemu przysługiwał na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej udział w spółdzielczym lokatorskim prawie do wskazanego lokalu. Fakt ten niewątpliwie powinien być ujawniony w samym spisie inwentarza.

Już więc ta okoliczność przesądzała o ziszczeniu się wynikających z §28 wskazanego rozporządzenia przesłanek do sporządzenia uzupełniającego spisu inwentarza. Rację miał też skarżący gdy wskazywał, że ograniczenie się przez komornika do odebrania od spadkobierców oświadczenia o tym, że nie posiadają oni wiedzy o długach spadkodawcy nie wyczerpywało obowiązku ustalenia długów w oparciu o inne źródła (np. chociażby relację sądu ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy o wyniku toczących się przeciwko niemu ewentualnych postępowań czy też relacje komorników miejscowo właściwych dla dłużnika o ewentualnych postępowaniach egzekucyjnych).

Postanowienie Sądu Rejonowego pomimo wadliwego wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia było zatem prawidłowe, a apelacje jako bezzasadne podlegać musiały oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.

SSO Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Krystyna Wiśniewska – Drobny